

Odpowiedzialność cywilnoprawna w obrocie gospodarczym

Redaktor naukowy
Andrzej Śmieja

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2011

Recenzent: Leszek Ogiegło

Redaktor Wydawnictwa: Jadwiga Marcinek

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Cibis

Łamanie: Małgorzata Czupryńska

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl> oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2011

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-170-6

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	7
Dorota Benduch , Obowiązek dochowania tajemnicy przedsiębiorstwa przez członków zarządu a badanie <i>due diligence</i> w procesie łączenia się spółek kapitałowych	9
Piotr Cybula , O ewolucji zasad odpowiedzialności organizatora turystyki z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy o imprezę turystyczną	19
Bogusława Gnela , Odpowiedzialność przedsiębiorców za szkody wyrządzone przez produkt niebezpieczny	39
Jerzy Gospodarek , Zasady i zakres odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy turystycznego. Próba uogólnień	60
Monika Kalina-Nowaczyk , Solidarna odpowiedzialność wykonawców za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zamówienia publicznego	106
Jan Lic , Odpowiedzialność cywilnoprawna przedsiębiorcy – współnika spółki cywilnej	119
Jolanta Loranc-Borkowska , Zakres odpowiedzialności sprzedawcy za niezgodność towaru z umową sprzedaży konsumenckiej	136
Katarzyna Marak , Odpowiedzialność cywilnoprawna hotelarzy	156
Kinga Michałowska , Ukryta reklama i jej skutki na tle przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji w aspekcie cywilnoprawnej odpowiedzialności przedsiębiorcy	176
Sławomir Pasieka , Przedawnienie roszczeń do ubezpieczyciela wynikających z umowy ubezpieczenia	193
Jerzy Sawilow , Odpowiedzialność za szkodę a odpowiedzialność cywilna w refleksji nad prawem upadłościowym	202
Tomasz M. Szczurowski , Zakres przedmiotowy odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy budowlanemu	228
Iwona Szymczak , Odpowiedzialność przedsiębiorcy z tytułu rękojmi za wady fizyczne budynku znajdujące się w części stanowiącej nieruchomości wspólną	241
Andrzej Śmieja , Stosunek odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 435 k.c. i art. 436 §2 k.c.	258

Summaries

Dorota Benduch , Obligation of keeping secret of an enterprise by board of directors versus <i>due diligence</i> analysis in the process of capital companies' merger	18
Piotr Cybula , The evolution of principles of organizer liability for non-performance or improper performance of package travel contract.....	38
Bogusława Gnela , Entrepreneurs' liability for damages caused by dangerous products.....	59
Jerzy Gospodarek , Principles and scope of civil liability of tourist entrepreneur. An attempt of generalisations	105
Monika Kalina-Nowaczyk , Joint liability of economic operators with regard to the non performance or improper performance of the contract on public procurement.....	118
Jan Lic , Civil liability of an entrepreneur – partner of a civil partnership	135
Jolanta Loranc-Borkowska , The extent of liability of the seller for the non-conformity of goods with a consumer sales contract	155
Katarzyna Marak , Civil liability of the hoteliers	175
Kinga Michałowska , Hidden advertising and its results against an act of unfair competition in the aspect of civil and legal liability of an entrepreneur	191
Sławomir Pasięka , Limitation of claims against the insurer resulted from insurance contracts.....	201
Jerzy Sawilow , Liability for damages and civil liability in the reflection on bankruptcy law.....	226
Tomasz M. Szczurowski , Scope of liability for remuneration payment to a building subcontractor	240
Iwona Szymczak , Liability of entrepreneur for defects of building construction revealed in a common part of the building under the statutory warranty	257
Andrzej Śmieja , Compensation liability ratio of the article 435 of the civil code and the article 436 §2 of the civil code	274

Jolanta Loranc-Borkowska

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

ZAKRES ODPOWIEDZIALNOŚCI SPRZEDAWCY ZA NIEZGODNOŚĆ TOWARU Z UMOWĄ SPRZEDAŻY KONSUMENCKIEJ

Streszczenie: Wskutek wprowadzenia przepisów ustawy o sprzedaży konsumenckiej sprzedawca został obciążony dodatkową, obok rękojmi, odpowiedzialnością za jakość rzeczy świadczonej przy sprzedaży – odpowiedzialnością za niezgodność towaru z umową. Odpowiedzialność tę sprzedawca ponosi wobec kupującego w ramach umowy sprzedaży konsumenckiej, ale nie w obrocie konsumenckim. Taki wniosek wynika z różnicy pomiędzy brzmieniem art. 22¹ k.c., definiującym konsumenta, a kupującym – stroną sprzedaży konsumenckiej, gdyż nie każdy podmiot będący konsumentem w rozumieniu Kodeksu cywilnego będzie stroną umowy sprzedaży konsumenckiej. Sprzedaż konsumencka jest umową zawartą pomiędzy osobą fizyczną nabywającą rzecz ruchomą dla potrzeb osobistych (bez związku z działalnością zawodową lub gospodarczą) a sprzedawcą działającym w zakresie przedsiębiorstwa. Ograniczenia podmiotowo-przedmiotowe połączone z przesłankami zwalniającymi sprzedawcę z odpowiedzialności za niezgodność towaru z umową przesądzą o wąskim zakresie stosowania nowej regulacji. W sprzedaży konsumenckiej pojęcie niezgodność towaru z umową zastąpiło tradycyjne pojęcie wady. Jednakże analiza treści regulacji pozwala na wniosek, że dostosowanie prawa polskiego do standardów europejskich w zakresie pojęcia niezgodność towaru z umową mogłoby polegać na niewielkiej zmianie normatywnej definicji wady i uzupełnieniu przepisów dotyczących rękojmi o terminy załatwienia reklamacji bez potrzeby wprowadzania zupełnie nowej instytucji prawnej.

Słowa kluczowe: sprzedaż konsumencka, odpowiedzialność za niezgodność towaru z umową, zwolnienie sprzedawcy z odpowiedzialności za niezgodność towaru z umową.

1. Wstęp

Od 1 stycznia 2003 r. obowiązuje wzorowana na dyrektywie 99/44¹ (dalej: dyr. 99/44) ustawa o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej² (dalej: u.s.k.), która wyłącza możliwość zastosowania do tej sprzedaży przepisów Kodeksu cywilnego

---

¹ Dyrektywa 99/44 w sprawie określonych aspektów sprzedaży i gwarancji na dobra konsumpcyjne z dnia 25 maja 1999 r., OJ L 171, 7 lipca 1999 r., s. 12.

² Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie kodeksu cywilnego, Dz. U. nr 141, poz. 1176 z późn. zm.

o rękojmi za wady i gwarancji jakości³ (art. 1 ust. 4 u.s.k.). Stąd w zakresie sprzedaży konsumenckiej sprzedawca nie ponosi odpowiedzialności za wady rzeczy, lecz za niezgodność towaru z umową. Wylimitowanie rękojmi ma usunąć przeszkodę w rozwoju handlu na wewnętrznym rynku unijnym w postaci nieograniczania swobody przepływu towarów⁴.

Ponieważ dyrektywa 99/44 dotyczy umów, których konsekwencją jest nabycie rzeczy ruchomej będącej towarem konsumpcyjnym przez konsumenta od przedsiębiorcy dla celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą lub zawodową, polski ustawodawca uznał za konieczne objęcie tą regulacją także innych umów: dostawy, o dzieło i komisu⁵. W zakresie tych umów przepisy ustawy o sprzedaży konsumenckiej stosuje się wówczas, gdy umowy te mają charakter konsumencki, czyli są zawierane pomiędzy podmiotem działającym w zakresie swego przedsiębiorstwa a osobą fizyczną nabywającą rzecz (umowa dostawy i komisu) lub zamawiającą dzieło (umowa o dzieło) w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową.

2. Pojęcie sprzedaży konsumenckiej

Sprzedaż konsumencka jest pojęciem wprowadzonym do polskiego prawa przez ustawę o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej. Wcześniej tym terminem nie posługiwał się ani Kodeks cywilny, ani rozporządzenia Rady Ministrów⁶, które regulowały zawieranie umów sprzedaży o charakterze konsumenckim⁷. Nato-

---

³ Zob. R. Stefanicki, *Ochrona konsumenta w świetle ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej*, Kraków 2006, s. 72-73. Krytycznie o wyłączeniu przepisów Kodeksu cywilnego zob. K. Pietrzykowski, *Opinia o projekcie ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie kodeksu cywilnego (projekt ustawy ze stycznia 2002 r.)*, „Przegląd Legislacyjny” 2002, nr 1, s. 89; M. Jagielska, *Podstawy odpowiedzialności za produkt*, Warszawa 2004, s. 92.

⁴ Zob. A. Sobczak, *Sprzedaż konsumencka*, [w:] C. Banasiński (red.), *Standardy wspólnotowe w polskim prawie ochrony konsumenta*, Warszawa 2004, s. 24; E. Wieczorek, *Sprzedaż konsumencka. Komentarz do ustawy*, Gdańsk 2005, s. 5-6.

⁵ Zob. M. Pecyna, *Ustawa o sprzedaży konsumenckiej. Komentarz*, Kraków 2004, s. 203-211, A. Sobczak, wyd. cyt., s. 45-47; J. Szczołka, *Sprzedaż konsumencka. Komentarz*, Lublin 2004, s. 111-112; E. Wieczorek, wyd. cyt., s. 85-89.

⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z 30 maja 1995 r. w sprawie szczegółowych warunków zawierania i wykonywania umów sprzedaży rzeczy ruchomych z udziałem konsumentów, Dz. U. nr 64, poz. 328. Rozporządzenie Rady Ministrów z 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowych warunków zawierania i wykonywania umów sprzedaży rzeczy ruchomych pomiędzy przedsiębiorcami a konsumentami, Dz. U. nr 96, poz. 851. Obecnie rozporządzenia te już nie obowiązują.

⁷ Przed wprowadzeniem terminu „sprzedaż konsumencka” akty prawne posługiwały się zwrotami albo umowa sprzedaży pomiędzy przedsiębiorcami a konsumentami (brzmienie nieobowiązującego art. 555¹ k.c.), albo umowa sprzedaży z udziałem konsumentów (art. 558 §1 k.c.), albo umowa sprzedaży rzeczy ruchomych z udziałem konsumentów (§1 nieobowiązujących rozporządzeń Rady Ministrów).

miast pojęcie to było używane w literaturze dla określenia umowy sprzedaży zawartej pomiędzy sprzedawcą – przedsiębiorcą, a kupującym – konsumentem⁸.

W prawie wspólnotowym pojęcie sprzedaży konsumenckiej wyodrębnia dyrektywa 99/44, która reguluje umowy zawierane pomiędzy sprzedawcą oznaczającym każdą osobą fizyczną lub prawną, która na podstawie umowy sprzedaje dobra konsumpcyjne w ramach prowadzonej przez siebie działalności handlowej, gospodarczej lub zawodowej (art. 1 ust. 2 pkt c dyr. 99/44), a konsumentem oznaczającym każdą osobą fizyczną, która działa w celach niezwiązanych z jej działalnością handlową, gospodarczą czy zawodową⁹ (art. 1 ust. 2 pkt a dyr. 99/44).

Ustawa o sprzedaży konsumenckiej używa terminu sprzedaż konsumencka jedynie w tytule i nazwie pierwszego rozdziału, później już się nim nie posługując. Kodeks cywilny nie określa treści sprzedaży konsumenckiej, ograniczając (zgodnie z art. 535¹) zastosowanie jego przepisów do sprzedaży konsumenckiej, o ile dane kwestie nie zostaną objęte odrębną regulacją. Biorąc pod uwagę obowiązujący stan prawny, można stwierdzić, że zakres zastosowania sprzedaży konsumenckiej z ustawy o sprzedaży konsumenckiej nie pokrywa się ze sprzedażą konsumencką w Kodeksie cywilnym. Może zdarzyć się tak, że umowa zakwalifikowana jako sprzedaż konsumencka według Kodeksu cywilnego nie będzie sprzedażą konsumencką w rozumieniu ustawy o sprzedaży konsumenckiej.

3. Zakres podmiotowy regulacji niezgodności rzeczy z umową

Przepisy ustawy o sprzedaży konsumenckiej nie mają zastosowania w obrocie konsumenckim¹⁰, ale dotyczą relacji pomiędzy kupującym i sprzedawcą, a także kupującym i gwarantem oraz pomiędzy sprzedawcą a jego poprzednikami w „łańcuchu” sprzedaży. Zakres podmiotowy ustawy o sprzedaży konsumenckiej obejmuje głów-

---

⁸ Zob. W.J. Katner, *Umowy w obrocie towarowym*, [w:] S. Włodyka (red.), *Prawo umów w obrocie gospodarczym*, Warszawa 2001, s. 644; tenże: *Sprzedaż*, [w:] J. Rajski (red.), *System prawa prywatnego*, t. VII, *Prawo zobowiązań. Część szczegółowa*, Warszawa 2004, s. 14; tenże: *Umowa sprzedaży w międzynarodowym obrocie towarów*, [w:] R.R. Ludwikowski (red.), *Regulacje handlu i biznesu międzynarodowego*, Warszawa 1998, s. 30-33.

⁹ W dyrektywach konsumenckich już tradycyjnie za konsumenta uważa się osobę fizyczną, która zawiera umowę dla potrzeb osobistych – konsumpcyjnych. Tak brzmiąca definicję można znaleźć np. w art. 2 pkt b dyrektywy 93/13 z dnia 5 kwietnia 1993 r. o niedozwolonych klauzulach umownych, OJ L 95/21 z 21 kwietnia 1993 r.; w art. 2 dyrektywy 85/577 z 20 grudnia 1985 r. o umowach zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa, OJ L 372/31 z 31.12.1985; w art. 2 ust. 2 dyrektywy 97/7 z 20 maja 1997 r. o umowach zawieranych na odległość, OJ L 144, 4 czerwca 1997 r.

¹⁰ Tak też: A. Kołodziej, *Konsumenckie prawo odstąpienia od umowy sprzedaży rzeczy*, Warszawa 2006, s. 42, która trafnie rozróżnia sprzedaż konsumencką regulowaną przez przepisy ustawy o sprzedaży konsumenckiej i sprzedaż w obrocie konsumenckim regulowaną przez przepisy Kodeksu cywilnego; zob. też: M. Olczyk, *Sprzedaż konsumencka*, Warszawa 2006, s. 12-13; odmiennie A. Sobczak, wyd. cyt., s. 25.

nie¹¹ relacje pomiędzy sprzedawcą zawierającym umowę w zakresie swego przedsiębiorstwa a kupującym, którym jest osoba fizyczna nabywająca rzecz ruchomą w celu niezwiązanym z działalnością gospodarczą lub zawodową, ale nie jest to konsument w rozumieniu art. 22¹ k.c.¹². Konsument w rozumieniu Kodeksu cywilnego może zawierać umowy pośrednio związane z prowadzoną przez niego działalnością zawodową lub gospodarczą, natomiast takiej możliwości jest pozbawiony kupujący w ramach sprzedaży konsumenckiej¹³. A zatem może się zdarzyć, że w sklepie detalicznym nabędzie towar konsument w rozumieniu art. 22¹ k.c., niebędący stroną umowy sprzedaży konsumenckiej¹⁴. W sytuacji gdy osoba fizyczna nabędzie rzecz ruchomą mającą jakikolwiek związek z prowadzoną przez tę osobę działalnością gospodarczą lub zawodową, do umowy sprzedaży w zakresie odpowiedzialności sprzedawcy za jakość rzeczy sprzedanej będą miały zastosowanie przepisy o rękojmi lub ewentualnie gwarancji jakości¹⁵. Natomiast nabycie towaru dla potrzeb osobistych oznacza zawarcie umowy sprzedaży konsumenckiej, a tym samym odpowiedzialność sprzedawcy za niezgodność towaru z umową.

Można zatem przyjąć, że definicja kupującego na gruncie ustawy o sprzedaży konsumenckiej jest autonomiczną definicją konsumenta wprowadzoną na użytek tego aktu¹⁶.

Sprzedawcą według ustawy o sprzedaży konsumenckiej jest podmiot działający w zakresie swego przedsiębiorstwa (art. 1 ust. 1 u.s.k.), a zatem nie wystarczy, aby sprzedawca prowadził działalność handlową, gdyż działanie w zakresie przedsiębiorstwa oznacza, że sprzedaż towaru konsumpcyjnego powinna być dokonana zgodnie z celem statutowym przedsiębiorcy¹⁷.

4. Zakres przedmiotowy regulacji niezgodności rzeczy z umową

Ustawę o sprzedaży konsumenckiej stosuje się nie tylko¹⁸ do sprzedaży rzeczy ruchomej – towaru konsumpcyjnego (art. 1 ust. 1 u.s.k.). Zakres przedmiotowy sprzedaży

¹¹ W sposób ogólny ustawa o sprzedaży konsumenckiej reguluje także gwarancję komercyjną i roszczenie regresowe finalnego sprzedawcy towaru konsumpcyjnego do jego poprzedników.

¹² Zgodnie z art. 22¹ k.c., konsumentem jest osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

¹³ Por. K. Kańska, *Pojęcie konsumenta w kodeksie cywilnym na tle tendencji europejskich*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2004, z. 1, s. 44; B. Gnela, *Uwagi o regulacji umowy sprzedaży konsumenckiej*, [w:] M. Pazdan, W. Popiołek, E. Rott-Pietrzyk, M. Szpunar (red.), *Europeizacja prawa prywatnego*, t. I, Warszawa 2008, s. 265.

¹⁴ Por. A. Kołodziej, wyd. cyt., s. 40-41; M. Olczyk, wyd. cyt., s. 21; J. Szczotka, wyd. cyt., s. 18; E. Wieczorek, wyd. cyt., s. 14.

¹⁵ Por. J. Haberko, *Umowa sprzedaży konsumenckiej zawarta poza lokalem przedsiębiorstwa*, „Przegląd Sądowy” 2007, nr 3, s. 98.

¹⁶ Por. M. Olczyk, wyd. cyt., s. 13, 21-22; J. Szczotka, wyd. cyt., s. 15; E. Wieczorek, wyd. cyt., s. 14.

¹⁷ Por. B. Gnela, wyd. cyt., s. 267.

¹⁸ Jak wspomniano, ustawa o sprzedaży konsumenckiej ma zastosowanie także do mających „konsumencki” charakter umów o dzieło, dostawy, komisji.

konsumenckiej został ustalony poprzez użycie mającego przedmiotowo-podmiotowy¹⁹ charakter pojęcia towar konsumpcyjny. Przymiotnik „konsumpcyjny” stosuje się ze względu na zastosowanie tego określenia w dyrektywie 99/44²⁰, natomiast termin towar był i jest używany w wielu ustawach z dziedziny prawa gospodarczego²¹.

W myśl ustawy o sprzedaży konsumenckiej towarem konsumpcyjnym może być tylko rzecz ruchoma²² w rozumieniu art. 45 k.c., a zatem poza zakresem przedmiotowym ustawy znajdzie się umowa sprzedaży nieruchomości²³. Dla umowy sprzedaży konsumenckiej nie ma znaczenia, czy będąca jej przedmiotem rzecz ruchoma jest oznaczona co do gatunku, czy co do tożsamości²⁴, czy jest nowa, czy też używana²⁵. Pojęcie rzeczy ruchomej obejmuje przynależności²⁶, chyba że co innego wynika z treści czynności albo z przepisów szczególnych (art. 52 k.c.), oraz części składowe²⁷.

Pojęcie towar konsumpcyjny obejmuje także zwierzęta, jeżeli są sprzedawane przez sprzedawców (działających w zakresie przedsiębiorstwa) kupującym (osobom fizycznym) dla potrzeb osobistych²⁸.

Przedmiotem umowy sprzedaży konsumenckiej mogą być również rzeczy przyszłe, czyli takie, które w chwili zawarcia umowy jeszcze nie istnieją²⁹, przy czym w chwili wykonania umowy rzecz musi być wydana.

---

¹⁹ Podmiotowe określenie towaru konsumpcyjnego jest wyznaczone przez przesłanki leżące po stronie nabywcy – kupującego.

²⁰ Zob. uzasadnienie do projektu ustawy, druk sejmowy nr 465, s. 17.

²¹ Terminem tym posługiwały się rozporządzenie Rady Ministrów z 1995 i rozporządzenie Rady Ministrów z 2002 r. Obecnie pojęcie to można znaleźć np. w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów czy ustawie o cenach.

²² Zgodnie z art. 45 k.c., rzeczą ruchomą jest tylko przedmiot materialny, a takie ujęcie daje wyznacznik przy odróżnianiu rzeczy od innych elementów przyrody. Charakterystyka i konsekwencje kodeksowego rozwiązania zob.: Z. Żabiński, *Wpływ pojęcia rzeczy na kształtowanie się systemu prawa cywilnego*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego 1974, z. 1, s. 256-258.

²³ Każdej kategorii w rozumieniu art. 46 k.c., a więc gruntowej, budynkowej czy lokalowej.

²⁴ W przypadku rękojmi za wady, w przeciwieństwie do odpowiedzialności za niezgodność, udział ten ma znaczenie dla kształtowania się uprawnień kupującego.

²⁵ W tym przypadku ustawa o sprzedaży konsumenckiej pozwala na skrócenie czasu trwania odpowiedzialności sprzedawcy za jakość tej rzeczy do jednego roku (art. 10 ust. 2 u.s.k.). Przy sprzedaży rzeczy używanej chodzić będzie o przedmioty sprzedaży antykwarycznej, komisowej, sprzedaży używanej odzieży czy używanych samochodów itp. Polski ustawodawca nie skorzystał w tym zakresie z możliwości przedmiotowego ograniczenia, jakie dawała dyrektywa 99/44.

²⁶ Zgodnie z art. 51 §1 k.c., przynależnościami są rzeczy ruchome potrzebne do korzystania z innej rzeczy (rzeczy głównej) zgodnie z jej przeznaczeniem, jeżeli pozostają z nią w faktycznym związku odpowiadającym temu celowi. Połączenie ma w tym przypadku jedynie gospodarczy charakter, który nie pozbawia przynależności statusu odrębnej rzeczy, pod warunkiem, że stanowi ona własność właściciela rzeczy głównej; zob. J. Ignatowicz, *Prawo rzeczowe*, Warszawa 2002, s. 20.

²⁷ Częścią składową rzeczy jest wszystko to, co nie może być od niej odłączone bez uszkodzenia lub istotnej zmiany całości, albo bez uszkodzenia lub istotnej zmiany przedmiotu odłączonego (art. 47 §2 k.c.); zob. J. Ignatowicz, wyd. cyt., s. 21-22.

²⁸ Na przykład do rekreacji, wypoczynku, umilania czasu.

²⁹ Dotyczy to zwłaszcza sprzedaży według wzoru czy próbki.

Z zakresu przedmiotowego ustawy została wyłączona sprzedaż energii elektrycznej, wody³⁰ i gazu, chyba że dobra te są sprzedawane w ograniczonej ilości lub objętości (art. 1 ust. 3 u.s.k.)³¹. Wydawać by się mogło, że taki zabieg nie jest konieczny, jednak z uwagi na brzmienie art. 555 k.c.³², który nakazuje stosowanie do sprzedaży energii³³ przepisów o sprzedaży rzeczy, jest niezbędny.

Art. 555 k.c. obejmuje swym zakresem także majątkowe prawa zbywalne na dobrach niematerialnych, dlatego ustawę o sprzedaży konsumenckiej należy stosować do dokonywanej w zakresie przedsiębiorstwa sprzedaży wymienionych praw³⁴ osobie fizycznej³⁵. Ustawę o sprzedaży konsumenckiej należy także stosować do sprzedaży materialnych nośników³⁶ dóbr niematerialnych. W tym przypadku przedmiotem nie są prawa do dóbr znajdujących się na tych nośnikach, lecz rzeczy ruchome przenoszące owe prawa³⁷.

Ustawa o sprzedaży konsumenckiej nie znajduje także zastosowania do sprzedaży egzekucyjnej oraz sprzedaży dokonywanej w postępowaniu upadłościowym³⁸ albo innym postępowaniu sądowym (art. 1 ust. 3 u.s.k.) – jest to ograniczenie zakresu przedmiotowego ze względu na sposób dokonywania sprzedaży.

5. Przesłanki odpowiedzialności sprzedawcy

Podstawą odpowiedzialności sprzedawcy w ramach sprzedaży konsumenckiej jest niezgodność towaru z umową, która istniała w towarze w chwili jego wydania³⁹.

Odpowiedzialność sprzedawcy wynika z faktu, że jego świadczenie nie posiada właściwości wynikających z umowy⁴⁰ – towar konsumpcyjny jest niezgodny albo z indywidualnymi, albo ze standardowymi wymaganiami, a tym samym nie wystę-

³⁰ Także pary wodnej sprzedawanej do celów grzewczych.

³¹ Wyłączenie to jest zgodne z art. 1 ust. 2 lit. b dyrektywy 99/44; por. J. Pisuliński, *Sprzedaż konsumencka*, [w:] J. Rajski (red.), wyd. cyt., s. 164-165; E. Wieczorek, wyd. cyt., s. 22.

³² Przepis ten nie znajduje się na liście przepisów Kodeksu cywilnego wyłączonych ze stosowania do sprzedaży konsumenckiej.

³³ Przy czym chodzi tu o niektóre rodzaje energii; zob. Z. Banaszczyk, *Komentarz do Kodeksu cywilnego*, t. II, Warszawa 2000, s. 44.

³⁴ W obrocie będą to przede wszystkim wierzytelności ze względu na konsumpcyjny charakter towaru. Natomiast inne niż wierzytelności prawa zazwyczaj służą prowadzeniu działalności zawodowej lub gospodarczej.

³⁵ Tak: E. Wieczorek, wyd. cyt., s. 26; odmiennie: J. Szczotka, wyd. cyt., s. 11.

³⁶ Na przykład: dyskiety, CD-romy, płyty DVD, kasety.

³⁷ Podobnie: J. Pisuliński, wyd. cyt., s. 165; E. Łętowska, *Prawo umów konsumenckich*, Warszawa 2002, s. 385; też: *Europejskie prawo umów konsumenckich*, Warszawa 2004, s. 286.

³⁸ Do takiej sprzedaży stosuje się przepisy ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze, Dz. U. nr 60, poz. 535 z późn. zm.

³⁹ Por. J. Szczotka, wyd. cyt., s. 38; M. Pecyna, wyd. cyt., s. 91; R. Stefanicki, *Ochrona konsumenta...*, s. 240-241; E. Wieczorek, wyd. cyt., s. 48.

⁴⁰ Wymogi te wynikają zarówno z woli stron kontraktu – bezpośrednich uzgodnień, jak również z przepisów prawa, zwyczajów czy konsumenckiej natury umownego stosunku prawnego.

puje zamierzony przez strony rezultat. Podstawą dla odpowiedzialności sprzedawcy jest niezgodność towaru konsumpcyjnego z oczekiwaniami kupującego, natomiast mniejsze znaczenie ma wpływ niezgodności na wartość towaru i jej stosunek do zapłaconej ceny⁴¹, czyli zachwianie ekwiwalentności świadczeń.

Sprzedawca towaru konsumpcyjnego ponosi odpowiedzialność za niezgodność tego towaru z umową w momencie jego wydania⁴², co oznacza brak takiej odpowiedzialności, jeżeli niezgodność powstała po przeniesieniu posiadania⁴³ na kupującego⁴⁴. Ciężar udowodnienia istnienia niezgodności towaru z umową w momencie jego wydania, zgodnie z ogólną regułą dowodową z art. 6 k.c., ciążyłby na nabywcy towaru konsumpcyjnego, gdyby ustawodawca nie wprowadził instytucji ułatwiającej kupującemu wykazanie niezgodności – domniemanie istnienia niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową w momencie jego wydania, jeżeli niezgodność zostanie przez kupującego stwierdzona w ciągu sześciu miesięcy od wydania towaru (art. 4 ust. 1 u.s.k.)⁴⁵. Takie domniemanie prawne ułatwia sytuację dowodową kupującego, który powinien tylko wykazać, że niezgodność została przez niego dostrzeżona przed upływem owych sześciu miesięcy.

Domniemanie z art. 4 ust. 1 u.s.k. jest wzruszalne, sprzedawca bowiem ma możliwość przeprowadzenia przeciwdowodu na okoliczność, że stwierdzona przez kupującego niezgodność towaru z umową nie istniała w chwili wydania towaru, a tym samym nie ma podstaw do obciążania go odpowiedzialnością. Skutek podobny do powyższego domniemania ma zamieszczenie na towarze terminu jego przydatności, gdyż utrata w tym czasie właściwości będzie traktowana jako niezgodność istniejąca w towarze w chwili jego wydania⁴⁶.

Zgodność towaru konsumpcyjnego z umową sprzedaży konsumenckiej odnosi się głównie do dwóch przypadków: indywidualnego uzgodnienia właściwości

---

⁴¹ Zob. M. Gajek, *Niezgodność z umową jako przesłanka odpowiedzialności sprzedawcy towaru konsumpcyjnego*, „Monitor Prawniczy” 2003, nr 5, s. 210.

⁴² Kodeks cywilny nakłada na sprzedawcę odpowiedzialność z tytułu rękojmi od momentu przejścia niebezpieczeństwa na kupującego (o ile wady tkwiły w rzeczy sprzedanej) – przy wadzie fizycznej (art. 559), a przy wadzie prawnej (obciążenie ciężące na rzeczy w postaci prawa lub praw osoby trzeciej) – w chwili zawarcia umowy (przy rzeczy oznaczonej indywidualnie) lub wydania rzeczy (przy rzeczy oznaczonej rodzajowo). Ponieważ ustawa o sprzedaży konsumenckiej dotyczy niezgodności towaru z umową w zakresie podobnym do zakresu wady fizycznej rzeczy, nie ma wątpliwości, że chodzi o moment wydania rzeczy, co zresztą jest w ustawie stwierdzone.

⁴³ Chodzi tu o chwilę wydania rzeczy, która nie zawsze jest tożsama z przeniesieniem własności. Oczywiście, nie można tu mówić o podziale na niezgodność jawną i ukrytą, gdyż w obowiązującej regulacji nie ma podstawy prawnej do takiego wyodrębniania. Podobnie jak na gruncie rękojmi nie ma podziału na wady jawne i ukryte. Inaczej J. Szczotka (wyd. cyt., s. 38), który zauważa nawiązanie do podziału na wady jawne i ukryte.

⁴⁴ Por. T. Kierzyk, *Odpowiedzialność za niezgodność produktu z umową*, „Rejent” 2004, nr 7, s. 92.

⁴⁵ W tym zakresie dyrektywa 99/44 w art. 5 ust. 3 wprowadza dodatkowo zastrzeżenie, chyba, że takie domniemanie nie będzie możliwe do pogodzenia z właściwościami towaru lub charakterem niezgodności z umową.

⁴⁶ Tak też: J. Szczotka, wyd. cyt., s. 37. Oczywiście, dotyczy to zarówno terminów krótszych, jak i dłuższych niż owe 6 miesięcy, a to oznacza modyfikację terminu ustawowego.

towaru będącego przedmiotem umowy (art. 4 ust. 2 u.s.k.) albo do braku uzgodnień w przypadku sprzedaży towaru standardowego, dostarczanego masowo (art. 4 ust. 3 u.s.k.).

Z indywidualnym uzgadnianiem właściwości towaru konsumpcyjnego można się spotkać najczęściej przy sprzedaży na przedpłaty, na zamówienie, według wzoru, a więc zazwyczaj w sprzedaży rzeczy przyszłej, która w momencie zawarcia umowy jeszcze nie istnieje i ma być wytworzona później, także w umowach dostawy konsumenckiej czy dzieła konsumenckiego.

W kwestii indywidualnego uzgadniania właściwości towaru konsumpcyjnego w art. 4 ust. 2 u.s.k. posłużono się założeniem, że towar jest zgodny z umową, jeżeli w chwili jego wydania:

- odpowiada podanemu przez sprzedawcę opisowi,
- ma cechy okazanej kupującemu próbki⁴⁷ lub wzoru⁴⁸,
- nadaje się do celu określonego przez kupującego⁴⁹ przy zawarciu umowy, chyba że sprzedawca zgłosił zastrzeżenia co do takiego celu.

Przy ustalaniu zgodności towaru z umową pierwszeństwo mają uzgodnienia dokonane pomiędzy stronami umowy, mimo że nie zawsze wynikają one wprost z jej treści, jeżeli więc sprzedawca okazuje kupującemu próbkę albo wzór, to zgodnie z dorozumianą wolą stron należy przyjąć, że rzecz będąca przedmiotem sprzedaży winna mieć takie właściwości, jak próbka czy wzór⁵⁰, nawet jeżeli nie wynika to wyraźnie z umowy. Takie samo założenie można przyjąć w sytuacji, gdy kupujący oświadczył sprzedawcy, jaki jest cel nabycia danej rzeczy, a sprzedawca nie zgłosił zastrzeżeń⁵¹, co oznacza, że w sposób dorozumiany wyraża zgodę na użycie rzeczy we wskazany przez kupującego sposób. Jeżeli zatem rzecz nie będzie się do takiego celu nadawała, to będzie towarem niezgodnym z umową. Jeżeli jednak sprzedawca zgłosi zastrzeżenia co do określonego przez kupującego sposobu korzystania z rzeczy, wówczas następuje wyłączenie przyjętego w przepisie założenia, że towar jest zgodny z umową.

---

⁴⁷ Próbka, odpowiadając wszystkim właściwościom cechującym towar, jest gwarancją, że będzie on posiadał wszystkie cechy, jakie posiada próbka.

⁴⁸ Wzór może odnosić się tylko do niektórych cech, jakie ma posiadać rzecz, gdyż nie wszystkie właściwości wzoru będą elementem umowy.

⁴⁹ W tym zakresie należy zwrócić uwagę, że ustawa o sprzedaży konsumenckiej – odwołując się do celu określonego przez kupującego przy zawarciu umowy – nie oznacza jego stosunku do celu przypisywanego towarom zwykle w taki sposób używanym. Ujęcie takie dowodzi, że ust. 2 i 3 art. 4 u.s.k. stosuje się niezależnie od siebie. Ponadto ustawa o sprzedaży konsumenckiej, inaczej niż dyrektywa 99/44, nie posługuje się określeniem celu „szczególnego”. Niemniej jednak zapewne chodzi tu o sytuację nietypową, specyficzny cel, którego nie można przypisać nabywcy przy zawieraniu umowy sprzedaży rzeczy o standardowo określonym przeznaczeniu; por. M. Pecyna, wyd. cyt., s. 105-106.

⁵⁰ Zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 1985 r., I CR 396/85, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna/Pracy” 1986, nr 11, poz. 181.

⁵¹ Trafny jest pogląd, że milczenie sprzedawcy jest równoznaczne w skutkach z akceptacją celu przedstawionego przez kupującego; tak: M. Pecyna, wyd. cyt., s. 107.

Założenie zgodności towaru z umową w przypadku indywidualnego uzgadniania właściwości towaru konsumpcyjnego może zostać obalone przeciwdowodem kupującego poprzez wskazanie, że towar nie odpowiada opisowi, nie ma cech okazanej próbki albo wzoru lub nie nadaje się do wskazanego przez niego przy zawarciu umowy celu.

W sytuacji gdy nie doszło do indywidualnego uzgadniania właściwości⁵² towaru konsumpcyjnego, zgodnie z art. 4 ust. 3 u.s.k. zgodność z umową będzie miała miejsce, gdy:

- towar nadaje się do celu, do jakiego taki towar jest zwykle używany,
- właściwości towaru odpowiadają właściwościom cechującym towar tego rodzaju⁵³,
- towar odpowiada oczekiwaniom dotyczącym towaru tego rodzaju, opartym na publicznych zapewnieniach sprzedawcy, producenta lub jego przedstawiciela w szczególności uwzględnia się zapewnienia wyrażone w oznakowaniu towaru lub w reklamie, odnoszące się do właściwości towaru, w tym także terminu, w jakim towar ma je zachować.

Przy ocenie niezgodności z umową towarów, których właściwości nie były indywidualnie uzgadniane, znaczenie mają kryteria obiektywne pozwalające na porównanie właściwości towaru z cechami, jakie ma towar tego rodzaju, uwzględniając nie tylko jego przeznaczenie, ale także posiadanie określonych właściwości czy przydatności do określonego celu⁵⁴, a także podobną wartość czy sposób produkcji (zastosowaną technologię)⁵⁵. Towar powinien nadawać się do użycia zgodnie z przeznaczeniem i posiadać cechy charakterystyczne dla towaru danego rodzaju⁵⁶.

Przy dokonywaniu oceny zgodności towaru konsumpcyjnego z umową istotne znaczenie mają oczekiwania kupującego co do właściwości cechujących towar, a wynikających z publicznych zapewnień⁵⁷ pochodzących od sprzedawcy⁵⁸, pro-

---

⁵² Taka sytuacja zachodzi przy umowach zawieranych masowo, w ogólnie dostępnych miejscach sprzedaży; ich przedmiotem są standardowe towary, a rolą kupującego – odebranie rzeczy i zapłata ceny; dominuje umowa adhezyjna. Nie jest jednak wykluczone stosowanie tego przepisu w przypadku indywidualnego uzgadniania właściwości w zakresie standardowych cech towaru.

⁵³ M. Gajek (wyd. cyt., s. 210) słusznie zwraca uwagę, że nawet towary tego samego rodzaju mogą różnić właściwości.

⁵⁴ Tak: M. Pecyna, wyd. cyt., s. 110

⁵⁵ Tak: J. Pisuliński, wyd. cyt., s. 178.

⁵⁶ Por. R. Stefanicki, *Ustawa o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej w orzecznictwie polubownych sądów konsumenckich*, „Glosa” 2007, nr 3, s. 72.

⁵⁷ Pod pojęciem tym rozumie się komunikat adresowany do ogółu. Podobnie należy traktować informację skierowaną do określonego, na podstawie kryteriów podmiotowych lub przedmiotowych, kręgu adresatów. Kryterium takie można oznaczyć w sposób wyraźny lub pośrednio, poprzez charakter towaru. Można przyjąć, że w zakresie pojęcia „publiczne zapewnienie” zawiera się obietnica powstania określonego rezultatu jako efektu przedstawienia danej treści; zob. R. Stefanicki, *Ochrona konsumenta...*, s. 185; E. Łętowska, *Prawo umów...*, s. 388.

⁵⁸ O przesłance odwołującej się do zapewnienia tylko sprzedawcy mówi art. 556 §1 k.c. (tzw. *dicta et promissa*), który – definiując pojęcie wady fizycznej – powołuje się na brak właściwości, o istnie-

ducenta⁵⁹ czy jego przedstawiciela⁶⁰. Ustawa o sprzedaży konsumenckiej czyni sprzedawcę bezpośrednio odpowiedzialnym za publicznie składane oświadczenia pochodzące nie tylko od niego⁶¹, ale także od producenta lub jego przedstawiciela, jak również od osoby, która wprowadza towar konsumpcyjny do obrotu krajowego w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa⁶² oraz *quasi*-producenta⁶³ (art. 4 ust. 4 u.s.k.). Sprzedawca jest związany oświadczeniem tych podmiotów, jeżeli mają one charakter publiczny. Należy zwrócić uwagę, że sprzedawca ponosi tu odpowiedzialność za oświadczenia osób, na których zachowanie nie ma wpływu i które wyprzedzają zawarcie umowy sprzedaży konsumenckiej⁶⁴. Publiczne zapewnienia

niem których sprzedawca zapewnił kupującego. Różnica pomiędzy ustawą o sprzedaży konsumenckiej a kodeksem cywilnym polega głównie na tym, że na gruncie rękojmi sprzedawca będzie odpowiadał jedynie za własne zapewnienia co do właściwości czy cech, jakie posiada towar, a w przypadku sprzedaży konsumenckiej odpowiedzialność sprzedawcy będzie obejmować nie tylko treść jego własnych zapewnień, ale także tych pochodzących od innych podmiotów; por. M. Pecyna, wyd. cyt., s. 112.

⁵⁹ Producentem jest podmiot wytwarzający towar konsumpcyjny będący przedmiotem umowy sprzedaży konsumenckiej. Należy jednak zaznaczyć, że sam fakt wytworzenia rzeczy w zakresie przedsiębiorstwa jeszcze nie stanowi podstawy zaliczenia danego podmiotu w poczet przedsiębiorców (jak czyni to art. 449¹ k.c., określający podmiot odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny), mimo że w przeważającej części przypadków wytworzenie w zakresie przedsiębiorstwa decyduje o byciu przedsiębiorcą; por. M. Pecyna, wyd. cyt., s. 119.

⁶⁰ Przedstawiciel producenta to każdy podmiot, który składając publiczne zapewnienia, działa za zgodą i w interesie producenta bez względu na podstawę prawną takiego zachowania. Pojęcie to odnosi się do osoby, która działa w imieniu i na rzecz producenta jako np. pełnomocnik, prokurent czy syndyk masy upadłości. Ważne jest, aby ten podmiot stanowił ogniwo „łańcucha dystrybucji”. Tak też: J. Pisułński, wyd. cyt., s. 178; E. Wieczorek, wyd. cyt., s. 50.

⁶¹ Mimo że w ustawie o sprzedaży konsumenckiej nie ma wyraźnego zapisu, to na podstawie domniemania z art. 97 k.c. można przyjąć, że skutki tożsame z zapewnieniem sprzedawcy rodzic będzie zapewnienie pochodzące od jego przedstawiciela, a w szczególności od osoby czynnej w lokalu przedsiębiorstwa, gdyż domniemywa się, że jest ona umocowana do dokonywania czynności prawnych, które zazwyczaj bywają dokonywane z osobami korzystającymi z oferty tego przedsiębiorstwa. Ponadto dotyczy to także zapewnień pochodzących od podmiotów objętych zakresem działania art. 474 k.c. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu, dłużnik odpowiedzialny jest jak za własne działanie lub zaniechanie za działania i zaniechania osób, z których pomocą je wykonuje, a także osób, którym wykonanie zobowiązania powierza. To samo dotyczy sytuacji, gdy zobowiązanie wykonuje przedstawiciel ustawowy dłużnika. Za działania lub zaniechania tych osób, podobnie jak za własne, sprzedawca odpowiada na zasadach ogólnych.

⁶² Podmiotem tym powinien być tylko importer.

⁶³ *Quasi*-producent, osoba, która podaje się za producenta poprzez umieszczenie na towarze swojej nazwy, znaku towarowego lub innego oznaczenia odróżniającego. Jak wskazuje przepis, oznaczenie powinno być zamieszczone na towarze, co pozwala na przypisanie takiemu podmiotowi przymiotu producenta. Stosując wykładnię *a contrario*, zamieszczenie takiej informacji nie na towarze, lecz w innym miejscu (np. na rachunku) powoduje wyłączenie odpowiedzialności sprzedawcy za publiczne oświadczenia takiego podmiotu. Tak też: M. Pecyna, wyd. cyt., s. 123.

⁶⁴ Por. C. Żuławska, *Uwagi o europeizacji prawa umów*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2001, nr 2, s. 235. Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności sprzedawcy poza własne zapewnienia powoduje zaostrenie jego odpowiedzialności, a przesłanki zwalniające z art. 5 u.s.k. mogą okazać się nieprzydatne, zwłaszcza jeżeli sprzedawca nie ma wiedzy lub technicznych możliwości sprawdzenia rzetelności

wszystkich wymienionych wyżej podmiotów należy traktować nie jako oświadczenia woli⁶⁵, lecz jako wchodzące w treść umowy oświadczenia wiedzy⁶⁶. Trafny jest pogląd E. Łętowskiej⁶⁷, że obecnie publiczne zapewnienie producenta rodzi skutki prawne bez związku z konkretną umową, czyli wskutek samego złożenia oświadczenia. Zapewnienie o właściwościach towaru kształtujące oczekiwania kupującego oraz jego zaufanie do partnera gospodarczego stają się czynnikiem decydującym o tym, czy rzecz jest zgodna z umową⁶⁸.

Ustawa o sprzedaży konsumenckiej nie określa zasad odpowiedzialności sprzedawcy w sytuacji dostarczenia towaru w ilości mniejszej niż umówiona, czyli odpowiedzialności za tzw. braki ilościowe. Na gruncie rękojmi braki te nie są traktowane jako wada, lecz jako nienależyte (częściowe) wykonanie umowy przez sprzedawcę⁶⁹. Na gruncie ustawy o sprzedaży konsumenckiej pojawiają się w tym zakresie różne poglądy; najbardziej trafna wydaje się opinia, by każdy brak ilościowy traktować jednocześnie jako niezgodność towaru z umową i nienależyte wykonanie świadczenia przez sprzedawcę⁷⁰. Przyjęcie takiego stanowiska powoduje zbieg roszczeń o spełnienie świadczenia i roszczeń z tytułu niezgodności towaru z umową, co z kolei powoduje, że uchybienie terminom do zawiadomienia sprzedawcy o stwierdzonej niezgodności pozbawia kupującego możliwości domagania się dostarczenia przez sprzedawcę towaru zgodnego z umową.

Wątpliwości interpretacyjne pojawią się także w sytuacji dostarczenia przez sprzedawcę towaru innego niż wynikałoby z umowy (*alio pro alio*). Dyrektywa 99/44 nie zawiera w tej kwestii żadnych wytycznych, dlatego opierając się na wykładni systemowej należy uznać, że wydanie kupującemu i odebranie przez niego

---

i prawdziwości przekazu reklamowego, tym bardziej że zapewnienia pochodzące z reklamy mogą i zazwyczaj są formułowane w sposób przejaskrawiony, niejednoznaczny czy jednostronny.

⁶⁵ Tak: S. Sołtysiński, *Odpowiedzialność producenta wobec konsumenta za szkody wyrządzone wprowadzeniem do obrotu rzeczy z wadami*, „Studia Cywilistyczne” 1970, t. XV, s. 173. Za traktowaniem zapewnienia publicznego jako oświadczenia woli opowiada się także R. Stefanicki (*Ochrona konsumenta...*, s. 196), który jednak twierdzi, że nie każde zapewnienie publiczne jest oświadczeniem woli, gdyż w wielu przypadkach będzie to oświadczenie wiedzy. Przy takim ujęciu pojawia się problem, kiedy publiczne oświadczenia będzie oświadczeniem woli, a kiedy oświadczeniem wiedzy?

⁶⁶ Tak też: M. Pecyna, wyd. cyt., s. 115; J. Szczotka, wyd. cyt., s. 51.

⁶⁷ E. Łętowska, *Trzydzieści pięć lat później (żywołność koncepcji tzw. „przrzeczenia gwarancyjnego”)*, [w:] A. Nowicka (red.), *Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi S. Sołtysińskiemu*, Poznań 2005, s. 183.

⁶⁸ Zob. E. Łętowska, *Prawo europejskie inspiracją dla dogmatyki prawa cywilnego*, „Studia Prawnicze” 2001, nr 3-4, s. 209; też: *Trzydzieści pięć lat później...*, s. 182.

⁶⁹ Takie uchybienie ze strony sprzedawcy uzasadnia obciążenie go odpowiedzialnością na zasadach ogólnych z art. 471 i nast. k.c. Należy jednak zaznaczyć, że nie każde odstępstwo ilościowe będzie stanowiło brak ilościowy, jeżeli bowiem towar jest pakowany według określonej jednostki (np. sztuki), a na jego opakowaniu jest umieszczona informacja o ilości – to wówczas brak będzie traktowany jako wada fizyczna w rozumieniu art. 556 §1 k.c., polegająca na wydaniu towaru w stanie niezupełnym (*dicta et promissa*).

⁷⁰ Tak: J. Pisuliński, wyd. cyt., s. 182-183; A. Kołodziej, wyd. cyt., s. 115.

towaru innego niż określony w umowie⁷¹ powoduje powstanie po stronie sprzedawcy odpowiedzialności za niezgodność towaru z umową⁷². Ponadto należy przyjąć, że dostarczenie towaru innego niż umówiony powoduje niewykonanie przez sprzedawcę świadczenia i rodzi – niezależną od odpowiedzialności za niezgodność towaru z umową – odpowiedzialność *ex contractu* na zasadach ogólnych⁷³. Niezgodność rzeczy z umową stanowi nieprawidłowość w jej zamontowaniu i uruchomieniu, jeżeli czynności te zostały wykonane w ramach umowy sprzedaży przez sprzedawcę lub osobę, za którą ponosi on odpowiedzialność, albo przez kupującego według instrukcji otrzymanej przy sprzedaży (art. 6 u.s.k.).

Z analizy treści art. 6 u.s.k. wynika, że obejmuje on swym zakresem czynności związane z montażem i uruchomieniem, które wskutek ich nieprawidłowego przeprowadzenia powodują niezgodność towaru z umową ujawniającą się w fazie korzystania z niego. Natomiast przepis nie obejmuje sytuacji, gdy niemożność prawidłowego montażu czy uruchomienia wynika z braku możliwości technicznych związanych z towarem, które zazwyczaj w łatwy sposób można usunąć. W takich przypadkach należy przyjąć, że towar konsumpcyjny był niezgodny z umową już w momencie jego wydania⁷⁴.

Odpowiedzialność sprzedawcy za niezgodność towaru z umową wynikającą z nieprawidłowego montażu lub uruchomienia obciąża go jedynie wtedy, gdy obowiązek wykonania tych czynności wynika z umowy łączącej sprzedawcę z kupującym⁷⁵ – umowy, która swym zakresem obejmuje także świadczenie usług⁷⁶.

Sprzedawca w omawianym zakresie odpowiada zarówno za siebie, jak i za osobę, za którą ponosi odpowiedzialność⁷⁷, czyli z pomocą której dokonuje montażu lub uruchomienia⁷⁸ lub której powierza⁷⁹ wykonanie takiej usługi⁸⁰. Odpowiedzialność za te osoby opiera się na zasadzie ryzyka⁸¹, co oznacza, że sprzedawca nie może się

⁷¹ Poza sytuacją, gdy kupujący tytułem wymiany zgadza się na dostarczenie towaru innego niż umówiony w ramach *datio in solutum*.

⁷² Tak też: J. Pisuliński, wyd. cyt., s. 182; wydaje się też, że: M. Pecyna, wyd. cyt., s. 90.

⁷³ Por. A. Kołodziej, wyd. cyt., s. 116.

⁷⁴ Zob. J. Szczotka, wyd. cyt., s. 56.

⁷⁵ Tak też: J. Pisuliński, wyd. cyt., s. 179; J. Szczotka, wyd. cyt., s. 57; R. Stefanicki, *Ochrona konsumenta...*, s. 223.

⁷⁶ Tak też: M. Pecyna, wyd. cyt., s. 128.

⁷⁷ Katalog podmiotów należy określić przez odwołanie się do art. 474 k.c.

⁷⁸ Będzie to pomocnik względnie pomocnicy sprzedawcy.

⁷⁹ Będzie to zastępujący sprzedawcę podwykonawca.

⁸⁰ Tak też: M. Pecyna, wyd. cyt., s. 128-129; J. Szczotka, wyd. cyt., s. 57; J. Pisuliński, wyd. cyt., s. 179.

⁸¹ Nie można w tym przypadku opierać się na art. 429 k.c., który – posługując się kryterium winy w wyborze – pozwala na zwolnienie się z odpowiedzialności powierzającemu wykonanie czynności, gdy nie ponosi winy w wyborze lub powierzył wykonanie czynności podmiotom mającym ku temu zawodowe kwalifikacje. Istotne znaczenie ma tu fakt, że czynności montażu i uruchomienia są częścią świadczenia obciążającego sprzedawcę i dla kupującego nie ma znaczenia, kto czynności dokona, gdyż wszystkie roszczenia będą kierowane wobec sprzedawcy.

z niej zwolnić, wykazując brak swej winy w nadzorze lub w wyborze⁸². Na takiej samej zasadzie opiera się odpowiedzialność sprzedawcy względem kupującego za nieprawidłowe zamontowanie lub uruchomienie rzeczy.

Omawiana regulacja obejmuje swym zakresem także przypadek nieprawidłowego montażu lub uruchomienia dokonanego przez kupującego, ale zgodnie z instrukcją⁸³. Jeżeli więc nieprawidłowość w zamontowaniu i uruchomieniu towaru konsumpcyjnego wynika z faktu postępowania przez kupującego lub upoważnioną przez niego osobę, za którą sprzedawca nie odpowiada, w sposób niezgodny z instrukcją, to sprzedawca nie ponosi odpowiedzialności za powstałą w ten sposób niezgodność z umową⁸⁴.

6. Zwolnienie sprzedawcy z odpowiedzialności za publiczne zapewnienia

Zgodnie z art. 5 u.s.k. sprzedawca nie jest związany publicznymi zapewnieniami producenta lub jego przedstawiciela, osoby, która wprowadza towar konsumpcyjny do obrotu krajowego w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa oraz *quasi*-producenta, jeżeli wykaże zaistnienie jednej z przesłanek egzoneracyjnych. Sprzedawca musi wykazać, że:

- zapewnienia nie znał, ani oceniając rozsądnie znać nie mógł,
- zapewnienie nie mogło mieć wpływu na decyzję kupującego o nabyciu towaru,
- treść zapewnienia została sprostowana przed zawarciem umowy.

W zakresie podmiotowym przepis ten nie dotyczy wszystkich oświadczeń pochodzących od sprzedawcy⁸⁵, który – aby powołać się na jedną z przesłanek zwalniających – musi udowodnić jej istnienie w momencie zawarcia umowy⁸⁶.

Pierwszą przesłanką zwalniającą sprzedawcę z odpowiedzialności jest brak wiedzy o treści zapewnienia, a także – na podstawie rozsądnej oceny – niemożność posiadania przezeń takiej wiedzy. Oznacza to, że na sprzedawcy ciąży obowiązek

---

⁸² Stąd brak winy pomocnika lub wykonawcy nie spowoduje zwolnienia sprzedawcy z odpowiedzialności, a jedynie wpłynie na jego relacje z tymi osobami.

⁸³ Ze względu na zasadę odpowiedzialności bezpośredniego sprzedawcy względem kupującego bez znaczenia jest, czy instrukcję przygotował sprzedawca, producent czy inny podmiot. Istotne jest, że wpłynęła ona na niezgodność towaru z umową. Tak też: M. Pecyna, wyd. cyt., s. 129; J. Szczotka, wyd. cyt., s. 57; J. Pisuliński, wyd. cyt., s. 180.

⁸⁴ Wykładania *a contrario* art. 6 u.s.k.

⁸⁵ W przypadku zapewnień składanych publicznie przez sprzedawcę może on powołać się na drugą lub trzecią przesłankę. Trudno bowiem oczekiwać, że sprzedawca nie znał czy – oceniając rozsądnie – znać nie mógł treści własnego złożonego publicznie oświadczenia. Tak też: J. Pisuliński, wyd. cyt., s. 179; inaczej: M. Pecyna (wyd. cyt., s. 124), która uważa, że art. 5 w ogóle nie dotyczy oświadczenia złożonego przez samego sprzedawcę.

⁸⁶ Moment ten jest istotny, gdyż wówczas ocenia się oczekiwania kupującego wynikające z publicznego zapewnienia, które współtworzy właściwości towaru konsumpcyjnego. Tak też: M. Pecyna, wyd. cyt., s. 124.

udowodnienia przesłanki negatywnej – braku wiedzy, lub wykazanie, że zapewnienie złożono w takich okolicznościach, iż nawet przy dołożeniu należytej staranności wymaganej od profesjonalisty⁸⁷ nie był w stanie dowiedzieć się o istnieniu zapewnienia i o jego treści.

Drugą okolicznością zwalniającą sprzedawcę jest wykazanie, że zapewnienie nie mogło mieć wpływu na decyzję kupującego o zawarciu umowy. Nie wydaje się, aby w tym przypadku chodziło o analizę aktu woli kupującego, o jego skłaniające go do zakupu wewnętrzne pobudki⁸⁸, lecz o obiektywne okoliczności wynikające z treści zapewnienia, charakteru dobra oraz wpływu takiego zapewnienia na przeciętnego kupującego⁸⁹.

Trzecią przesłanką zwalniającą jest sprostowanie przez sprzedawcę treści zapewnienia przed zawarciem umowy⁹⁰, co oznacza skorygowanie pierwotnego oświadczenia⁹¹.

Sprostowanie treści zapewnienia może nastąpić przez złożenie nowego zapewnienia, które zastąpi zapewnienie pochodzące od jednego z podmiotów wymienionych w art. 4 ust. 3 i 4 u.s.k. Istotne znaczenie ma fakt sprostowania zapewnienia, a ustawa o sprzedaży konsumenckiej nie wprowadza wymogu, aby treść sprostowania dotarła do kupującego, oczywiście po warunkiem, że sprostowanie ma charakter publiczny. Istnieje również możliwość sprostowania w sposób indywidualny – wobec konkretnego podmiotu kupującego towar konsumpcyjny. Sprostowanie to może polegać na zaprzeczeniu posiadania przez towar określonych cech, wykazaniu innych czy wskazaniu mniejszego lub większego stopnia nasilenia określonych właściwości.

W odniesieniu do pozostałych przesłanek, sprzedawcy trudno będzie udowodnić niewiedzę w zakresie oznaczeń i reklamy sprzedawanych przez niego towarów⁹² czy fakt, że reklama – będąca „dźwignią handlu” – nie mogła mieć wpływu na decyzję przeciętnego kupującego co do nabycia określonego, reklamowanego produktu⁹³.

---

⁸⁷ Należyta staranność sprzedawcy należy tu traktować surowiej, gdyż jego poziom staranności jest wyższy niż nieprofesjonalisty. Sprzedawca, ze względu na prowadzenie określonej działalności gospodarczej, powinien posiadać szeroką wiedzę o towarach, które sprzedaje, a także znać informacje związane z towarem, a rozpowszechniane w różny sposób.

⁸⁸ Nie wydaje się, aby ustawodawca uzależnił możliwość zwolnienia się sprzedawcy z odpowiedzialności od udowodnienia kupującemu nieistnienia u niego wewnętrznego, a opartego na publicznym zapewnieniu przekonania skłaniającego go do zakupu. Wewnętrzny proces motywacyjny jest sprawą subiektywną i trudno komuś udowodnić istnienie pozorności oświadczenia woli.

⁸⁹ Por. M. Pecyna, wyd. cyt., s. 125; J. Szczotka (wyd. cyt., s. 55) jako przykład podaje sytuację, w której kupujący upoważnia sprzedawcę do wybrania przedmiotu umowy.

⁹⁰ Dotyczy to także własnego publicznego zapewnienia.

⁹¹ Jak słusznie zauważa E. Łętowska (*Prawo umów...*, s. 391-392, 396), skorzystanie z powyższej przesłanki zwalniającej oznacza odesłanie kupującego z roszczeniami do autora takiego zapewnienia.

⁹² Może to nastąpić w przypadku reklamy emitowanej za granicą lub rzadko wydawanym piśmie niebranżowym.

⁹³ W praktyce dowód może być trudny do przeprowadzenia.

7. Wiedza kupującego jako przesłanka zwalniająca sprzedawcę z odpowiedzialności

Art. 7 u.s.k. pozwala na złagodzenie surowej odpowiedzialności sprzedawcy za niezgodność towaru konsumpcyjnego, gdyż stanowi, że sprzedawca nie odpowiada za niezgodność towaru z umową, jeżeli kupujący o tej niezgodności wiedział lub – oceniając rozsądnie – powinien był wiedzieć. Odnosi się to również do niezgodności, która wyniknęła z przyczyny tkwiącej w materiale dostarczonym przez kupującego.

Aby sprzedawca mógł się zwolnić z odpowiedzialności za niezgodność towaru z umową, powinien udowodnić, że kupujący wiedział lub przynajmniej powinien był wiedzieć, że towar jest niezgodny z umową⁹⁴. W związku z tym znaczenie ma ustalenie momentu, od którego określa się istnienie bądź powinnoś istnienia po stronie kupującego wiedzy w zakresie występowania w towarze niezgodności z umową. W ustawie o sprzedaży konsumenckiej chwila ta nie jest sprecyzowana, dlatego w tej kwestii – zgodnie z postanowieniami dyrektywy 99/44 (art. 2 ust. 3) – jako miarodajną chwilę należy przyjąć moment zawarcia umowy⁹⁵. Konsekwencją takiego stanowiska jest zastrzeżenie odpowiedzialności sprzedawcy przede wszystkim w zakresie rzeczy oznaczonych co do gatunku i rzeczy przyszłych, które w momencie zawarcia umowy mogą jeszcze nie istnieć⁹⁶.

W zakresie zwolnienia sprzedawcy z odpowiedzialności z tytułu niezgodności towaru z umową z powodu wiedzy kupującego o tej niezgodności istotne znaczenie ma wciąż dyskusyjna kwestia dotycząca obowiązku zbadania rzeczy przez kupującego celem wykrycia niezgodności. Treść przepisów ustawy o sprzedaży konsumenckiej nie wskazuje na istnienie takiego obowiązku po stronie kupującego, co oznacza, że nie musi on badać (sprawdzać) towaru pod względem jego zgodności z uzgodnionymi indywidualnie czy też standardowymi wymaganiami⁹⁷. Kupujący ma prawo zbadania rzeczy, a sprzedawca winien mu to umożliwić, jednakże kupu-

---

⁹⁴ Sprzedawca może udowodnić, że kupujący posiadał wiedzę o niezgodności towaru z umową, wykazując, że o fakcie tym został poinformowany ustnie (w praktyce dowód trudny do przeprowadzenia przy zaprzeczeniu kupującego) lub pisemnie (np. napis na opakowaniu, dodatkowa etykieta, informacja na paragonie czy w karcie gwarancyjnej).

⁹⁵ Tak też: J. Pisuliński, wyd. cyt., s. 187; por. też: A. Kołodziej, wyd. cyt., s. 122.

⁹⁶ Tak też: J. Pisuliński, wyd. cyt., s. 187; A. Sobczak, wyd. cyt., s. 34; M. Olczyk, wyd. cyt., s. 141. M. Pecyna (wyd. cyt., s. 134) co do zasady także opowiada się za stanowiskiem, że miarodajną dla ustalenia wiedzy kupującego o niezgodności towaru z umową jest chwila zawarcia umowy, jednakże zastrzega, że wyjątkiem są umowy o dzieło i dostawy, gdzie znaczenie będzie miała chwila wydania rzeczy.

⁹⁷ Tak też: A. Sobczak, wyd. cyt., s. 34; M. Pecyna, wyd. cyt., s. 132; A. Kołodziej, wyd. cyt., s. 126; M. Olczyk, wyd. cyt., s. 141. Również na gruncie rękojmi przyjęto, że taka powinność nie ciąży na konsumentach; zob. np. W.J. Katner, *Sprzedaż...*, s. 129; J. Pisuliński, wyd. cyt., s. 187; E. Łętowska, *Prawo umów...*, s. 397; M. Jagielska, P. Wagner, *Sprzedaż, wada, reklamacja. Odpowiedzialność za wady fizyczne rzeczy. Poradnik konsumenta i sprzedawcy*, Katowice 1997, s. 18; J. Szczotka, wyd. cyt., s. 59.

jącego nie mogą spotkać żadne negatywne konsekwencje, jeżeli z tej możliwości nie skorzysta⁹⁸. Sprzedawca nie zwolni się z odpowiedzialności w sytuacji, gdy proponuje kupującemu zbadanie rzeczy, a kupujący z propozycji nie skorzysta. Nie można w takim przypadku wprowadzać domniemania co do wiedzy (lub powinności wiedzy) kupującego o niezgodności towaru z umową⁹⁹. Nie można też przyjąć, że kupujący powinien wiedzieć o niezgodności, jeżeli łatwo ją można było zauważyć¹⁰⁰. Natomiast można przyjąć, że niezgodność towaru z umową będzie miała charakter jawny, jeżeli sprzedawca poinformuje kupującego o faktycznym stanie rzeczy, a kupujący z łatwością będzie mógł to zauważyć¹⁰¹. Możliwość łatwego wykrycia niezgodności nie jest jednak równoznaczna z jej wykryciem, gdyż fakt, że kupujący nie dostrzegł widocznej niezgodności, wcale nie oznacza, że wiedział on o niej lub – oceniając rozsądnie – powinien był wiedzieć¹⁰².

Zatem odpowiedzialność sprzedawcy za niezgodność z umową przedmiotu sprzedaży konsumenckiej zostaje wyłączona wskutek wiedzy kupującego, jak i powinności posiadania wiedzy o niezgodności z umową w momencie jej zawarcia. Wyłączenie odpowiedzialności dotyczy jedynie niezgodności, o której kupujący wiedział lub – oceniając rozsądnie – powinien był wiedzieć¹⁰³, że towar jest niezgodny z umową. Wiedza kupującego, jako przesłanka zwalniająca sprzedawcę z odpowiedzialności za niezgodność towaru z umową, mogłaby się stać „bronią” w ręku sprzedawcy, który – wymieniając wszystkie możliwe do pojawienia się niezgodności rzeczy z umową – uniknąłby odpowiedzialności. Jednakże tego rodzaju działanie jest niedopuszczalne w myśl art. 11 u.s.k.¹⁰⁴. Sprzedawca, chcąc zwolnić się z odpowiedzialności, powinien udowodnić¹⁰⁵, że poinformował kupującego, iż towar jest niezgodny z umową (ze szczególnym wskazaniem „braków”), lub że wykazanie niezgodności wynikało z okoliczności towarzyszących zawarciu umowy¹⁰⁶.

⁹⁸ Tak też: A. Kołodziej, wyd. cyt., s. 123; por. T. Kierzyk, wyd. cyt., s. 93.

⁹⁹ Inaczej M. Pecyna (wyd. cyt., s. 133), która uważa, że w takiej sytuacji sprzedawca zwalnia się z odpowiedzialności. Pogląd ten podzielają także: A. Kołodziej, wyd. cyt., s. 124; M. Olczyk, wyd. cyt., s. 143. Jego realizacja prowadzi jednak do „przymusu badania”.

¹⁰⁰ Ustawa o sprzedaży konsumenckiej nie wyodrębnia niezgodności jawnej i ukrytej, podobnie jak na gruncie kodeksu cywilnego nie ma podziału na wady jawne i ukryte.

¹⁰¹ Tak też: A. Kołodziej, wyd. cyt., s. 126.

¹⁰² Na gruncie rękopisu taki pogląd wyraża E. Łętowska, *Prawo umów...*, s. 398.

¹⁰³ Tak też: R. Stefanicki, *Ochrona konsumenta...*, s. 233; tenże: *Sprzedaż konsumencka w świetle ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej*, „Monitor Prawniczy” 2004, nr 7, s. 314.

¹⁰⁴ Artykuł ten stanowi, że uprawnieniom normowanym w ustawie o sprzedaży konsumenckiej nie można wyłączyć ani ograniczyć w drodze umowy zawartej przed zawiadomieniem sprzedawcy o niezgodności towaru z umową, a zwłaszcza nie można tego dokonać poprzez oświadczenie kupującego, że wie on o wszelkich niezgodnościach towaru z umową, lub przez wybór prawa obcego.

¹⁰⁵ Tak też: A. Kołodziej, wyd. cyt., s. 124; J. Szczotka, wyd. cyt., s. 59; A. Makowska, *Sprzedaż konsumencka w prawie Unii Europejskiej i prawie polskim*, Toruń 2006, s. 57.

¹⁰⁶ Na przykład okazanie próbki lub wzoru czy stosowne oznaczenie towaru. Ostatnia sytuacja ma znaczenie w przypadku sprzedaży przez sklepy detaliczne jednocześnie z towarami pełnowartościowymi towarów niepełnowartościowych po obniżonych cenach. Obniżenie ceny towaru jeszcze nie

Sprzedawca nie ponosi także odpowiedzialności za niezgodność towaru z umową, gdy wyniknęła ona z przyczyny tkwiącej w materiale dostarczonym przez kupującego (art. 7 zd. 2 u.s.k.). Analiza tylko zdania 2 art. 7 u.s.k. może prowadzić do wniosku, że sprzedawca nie jest odpowiedzialny za brak określonych właściwości towaru konsumpcyjnego, jeżeli przyczyną takiego stanu jest nieodpowiedni, przekazany przez kupującego materiał, z którego towar został wytworzony¹⁰⁷. Istotne znaczenie dla zwolnienia sprzedawcy z odpowiedzialności ma fakt dostarczenia przez kupującego¹⁰⁸ „złego” materiału i nie ma znaczenia, czy jest to materiał określony w umowie, czy inny.

Ze względu na charakter przepis znajduje zastosowanie do umów o dzieło¹⁰⁹, natomiast nie dotyczy umów zbliżonych do umowy zlecenia¹¹⁰.

8. Podsumowanie

Analiza treści art. 1 ust. 1 u.s.k. prowadzi do wniosku o wąskim zakresie zastosowania przepisów regulujących odpowiedzialność sprzedawcy za niezgodność towaru z umową. Treść tego przepisu określa zastosowanie regulacji tylko w zakresie sprzedaży konsumenckiej, a nie w obrocie konsumenckim w ogóle. Wniosek taki wynika z różnicy pomiędzy brzmieniem art. 22¹ k.c. definiującym konsumenta a art. 1 ust. 1 u.s.k. definiującym kupującego – stronę sprzedaży konsumenckiej, gdyż nie każdy podmiot będący konsumentem w rozumieniu Kodeksu cywilnego będzie stroną umowy sprzedaży konsumenckiej. Konsument może nabywać towary pośrednio związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą lub zawodową, a takiej możliwości jest pozbawiony kupujący w ramach sprzedaży konsumenckiej. Ujęcie takie ogranicza zastosowanie regulacji tylko do umów, których celem jest nabycie przez osobę fizyczną towarów do celów wyłącznie konsumpcyjnych (osobistych).

Natomiast w porównaniu z Kodeksem cywilnym, ustawa o sprzedaży konsumenckiej rozszerzyła zakres ochrony kupującego w sytuacjach statuujących odpowiedzialność sprzedawcy za sprzedaż rzeczy niewłaściwej jakości. Odpowiedzialnością sprzedawcy został bowiem objęty element zaliczany wcześniej do sfery

---

oznacza, że jest on w jakimś zakresie niezgodny z umową. Przepena może dotyczyć towarów pełnowartościowych, które po obniżonej cenie sprzedawane są z przyczyn kalendarzowych (sezonowa obniżka) lub ekonomicznych. W przypadku towarów niepełnowartościowych sprzedawca powinien wyraźnie oznaczyć rodzaj niezgodności i poinformować o niej kupującego. Dopiero takie działanie skutkuje zwolnieniem z odpowiedzialności.

¹⁰⁷ Tak: J. Pisuliński, wyd. cyt., s. 188.

¹⁰⁸ Nie budzi bowiem wątpliwości niemożność zwolnienia się sprzedawcy z odpowiedzialności za niezgodność towaru z umową, która wyniknęła z przyczyn tkwiących w materiale dostarczonym przez niego samego.

¹⁰⁹ Tak też: M. Pecyna, wyd. cyt., s. 134; R. Stefanicki, *Ochrona konsumenta...*, s. 234; J. Szczotka, wyd. cyt., s. 61; A. Kołodziej, wyd. cyt., s. 122.

¹¹⁰ Tak: E. Łętowska, *Prawo europejskie...*, s. 202, 208 i n.

przedkontraktowej – publiczne zapewnienia¹¹¹ dotyczące jakości towaru konsumpcyjnego, a pochodzące od któregośkolwiek podmiotu uczestniczącego w „łańcuchu dystrybucji”. Doniosłe w skutkach znaczenie ma objęcie odpowiedzialnością sprzedawcy nieprawidłowości w montażu lub uruchomieniu¹¹², jeżeli czynności te stanowiły integralną część umowy.

Ustawa o sprzedaży konsumenckiej reguluje także domniemanie zgodności towaru z umową, działające w ciągu 6 miesięcy od wydania rzeczy kupującemu. Wprawdzie na gruncie rękojmi takiego przepisu nie ma, więc można byłoby uznać ogólną regułę dowodową z art. 6 k.c., to jednak zarówno doktryna, jak i orzecznictwo przyjmują, że mimo braku wyraźnego przepisu takie domniemanie wiąże sprzedawcę przez cały czas trwania jego odpowiedzialności z tytułu rękojmi. Zatem – pomimo krótszego terminu trwania odpowiedzialności z tytułu rękojmi – kupujący przez dłuższy czas korzysta z korzystnego dla siebie domniemania.

Rozszerzony o umowy o dzieło, dostawy, komisju został także katalog umów objętych zakresem regulacji (choć w przypadku tych umów kupujący był i nadal jest chroniony przepisami o rękojmi, jeżeli umowy te nie mają charakteru konsumenckiego). Mogą natomiast pojawić się problemy związane z interpretacją art. 7 u.s.k. wskutek użycia kryterium „rozsądnej oceny” przy ocenie, czy kupujący wiedział, że towar jest niezgodny z umową. Z jednej strony, w ustawie o sprzedaży konsumenckiej nie ma wzmianki o obowiązku badania towaru przez kupującego, ale z drugiej – wprowadzenie przy rozsądnej ocenie powinności posiadania wiedzy na temat niezgodności rzeczy z umową można by uznać za „zawołowany” obowiązek takiego badania¹¹³.

Analiza orzecznictwa w zakresie rękojmi pozwala wnioskować, że pojęcie wady stopniowo ewoluowało, obejmując kwestie związane z właściwą jakością towaru, dla której podstawowe znaczenie mają względy funkcjonalne, chociaż nie można pomijać takich kwestii jak estetyka, wartość rynkowa, jakość użytkowa¹¹⁴. Dlatego też wydaje się, że dostosowanie polskiego prawa do wymagań dyrektywy 99/44 mogło się odbyć w ramach instytucji rękojmi, poprzez odpowiednią modyfikację obowiązujących w tym zakresie przepisów Kodeksu cywilnego, a zmiany te nie musiałyby być zbyt daleko idące – wystarczyłaby niewielka zmiana ustawowej definicji wady¹¹⁵, a także uzupełnienie przepisów o terminy załatwienia reklamacji¹¹⁶.

---

¹¹¹ Zapewnienia reklamowe przed wejściem w życie ustawy o sprzedaży konsumenckiej wiązały drugą stronę, jeżeli miały charakter oferty; zob. R. Stefanicki, *Ochrona konsumenta...*, s. 173.

¹¹² Por. A. Baranowska, *Uprawnienie do odstąpienia od umowy przez kupującego w świetle nowych regulacji prawnych*, „Radca Prawny” 2003, nr 5, s. 86.

¹¹³ Tak trafnie J. Szczotka, wyd. cyt., s. 60.

¹¹⁴ Zob. C. Żuławska, [w:] G. Bieniek, H. Ciepla, S. Dmowski, J. Gudowski, K. Kołakowski, M. Zychowicz, T. Wiśniewski, C. Żuławska, *Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania*, t. 1, Warszawa 2002, s. 40.

¹¹⁵ Tak też: E. Łętowska, *Prawo umów...*, s. 390; J. Szczotka, wyd. cyt., s. 37.

¹¹⁶ Instytucje rękojmi i odpowiedzialności za niezgodność towaru z umową są do siebie bardzo zbliżone, jednakże wydaje się, że poziom ochrony kupującego (ze względu na jego uprawnienia) w ra-

Literatura

- Banaszczyk Z., *Komentarz do Kodeksu cywilnego*, t. II, Warszawa 2000.
- Baranowska A., *Uprawnienie do odstąpienia od umowy przez kupującego w świetle nowych regulacji prawnych*, „Radca Prawny” 2003, nr 5.
- Gajek M., *Niezgodność z umową jako przesłanka odpowiedzialności sprzedawcy towaru konsumpcyjnego*, „Monitor Prawniczy” 2003, nr 5.
- Gneta B., *Uwagi o regulacji umowy sprzedaży konsumenckiej*, [w:] M. Pazdan, W. Popiołek, E. Rott-Pietrzyk, M. Szpunar (red.), *Europeizacja prawa prywatnego*, t. I, Warszawa 2008.
- Haberko J., *Umowa sprzedaży konsumenckiej zawarta poza lokalem przedsiębiorstwa*, „Przegląd Sądowy” 2007, nr 3.
- Ignatowicz J., *Prawo rzeczowe*, Warszawa 2002.
- Jagielska M., *Podstawy odpowiedzialności za produkt*, Warszawa 2004.
- Jagielska M., Wagner P., *Sprzedaż, wada, reklamacja. Odpowiedzialność za wady fizyczne rzeczy. Poradnik konsumenta i sprzedawcy*, Katowice 1997.
- Kańska K., *Pojęcie konsumenta w kodeksie cywilnym na tle tendencji europejskich*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2004, z. 1.
- Katner W.J., *Sprzedaż*, [w:] J. Rajski (red.), *System prawa prywatnego*, t. VII. *Prawo zobowiązań. Część szczegółowa*, Warszawa 2004.
- Katner W.J., *Umowa sprzedaży w międzynarodowym obrocie towarów*, [w:] R.R. Ludwikowski (red.), *Regulacje handlu i biznesu międzynarodowego*, Warszawa 1998.
- Katner W.J., *Umowy w obrocie towarowym*, [w:] S. Włodyka (red.), *Prawo umów w obrocie gospodarczym*, Warszawa 2001.
- Kierzyk T., *Odpowiedzialność za niezgodność produktu z umową*, „Rejent” 2004, nr 7.
- Kołodziej A., *Konsumenckie prawo odstąpienia od umowy sprzedaży rzeczy*, Warszawa 2006.
- Łętowska E., *Europejskie prawo umów konsumenckich*, Warszawa 2004.
- Łętowska E., *Prawo europejskie inspiracją dla dogmatyki prawa cywilnego*, „Studia Prawnicze” 2001, nr 3-4.
- Łętowska E., *Prawo umów konsumenckich*, Warszawa 2002.
- Łętowska E., *Trzydzieści pięć lat później (żywołność koncepcji tzw. „przyrzeczenia gwarancyjnego”)*, [w:] A. Nowicka (red.), *Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi S. Sołtysińskiemu*, Poznań 2005.
- Makowska A., *Sprzedaż konsumencka w prawie Unii Europejskiej i prawie polskim*, Toruń 2006.
- Olczyk M., *Sprzedaż konsumencka*, Warszawa 2006.
- Pecyna M., *Ustawa o sprzedaży konsumenckiej. Komentarz*, Kraków 2004.
- Pietrzykowski K., *Opinia o projekcie ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie kodeksu cywilnego (projekt ustawy ze stycznia 2002 r.)*, „Przegląd Legislacyjny” 2002, nr 1.
- Pisuliński J., *Sprzedaż konsumencka*, [w:] J. Rajski (red.), *System prawa prywatnego*, t. VII, *Prawo zobowiązań. Część szczegółowa*, Warszawa 2004.
- Rajski J. (red.), *System prawa prywatnego*, t. VII, *Prawo zobowiązań. Część szczegółowa*, Warszawa 2004.
- Stefanicki R., *Ochrona konsumenta w świetle ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej*, Kraków 2006.
- Stefanicki R., *Sprzedaż konsumencka w świetle ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej*, „Monitor Prawniczy” 2004, nr 7.

---

mach rękojmi daje mu większe możliwości niż w ramach odpowiedzialności za niezgodność towaru z umową; por. E. Łętowska, *Prawo umów...*, s. 390-392.

- Stefanicki R., *Ustawa o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej w orzecznictwie polubownych sądów konsumenckich*, „Glosa” 2007, nr 3.
- Sobczak A., *Sprzedaż konsumencka*, [w:] C. Banasiński (red.), *Standardy wspólnotowe w polskim prawie ochrony konsumenta*, Warszawa 2004.
- Sołtysiński S., *Odpowiedzialność producenta wobec konsumenta za szkody wyrządzone wprowadzeniem do obrotu rzeczy z wadami*, „Studia Cywilistyczne” 1970, t. XV.
- Szczotka J., *Sprzedaż konsumencka. Komentarz*, Lublin 2004.
- Wieczorek E., *Sprzedaż konsumencka. Komentarz do ustawy*, Gdańsk 2005.
- Żabiński Z., *Wpływ pojęcia rzeczy na kształtowanie się systemu prawa cywilnego*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego 1974, z. 1.
- Żuławska C., *Uwagi o europeizacji prawa umów*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2001, nr 2.
- Żuławska C., [w:] G. Bieniek, H. Ciepla, S. Dmowski, J. Gudowski, K. Kołakowski, M. Zychowicz, T. Wiśniewski, C. Żuławska, *Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania*, t. I, Warszawa 2002.

THE EXTENT OF LIABILITY OF THE SELLER FOR THE NON-CONFORMITY OF GOODS WITH A CONSUMER SALES CONTRACT

Summary: This article contains comments on the law on the detailed conditions of consumer sales, and it also analyses the concept of non-conformity of consumer goods with a consumer sales contract. The author discusses the following issues: the objective and subjective scope of the law as well as the purchaser's rights stemming from the introduction of the seller's liability for goods being not fit for use into Polish law. The subjective scope of this law was limited to: on the one hand, sellers/companies, and on the other, buyers, though not the consumer in the understanding of Civil Code (as might be expected), but a physical person purchasing consumer goods not associated with the economic or professional activity of that person. The detailed analysis of these concepts supports the conclusion that the adjustment of Polish law to European standards in this respect would only require a small change in the normative definition of a defect as well as supplementary regulations on warranty periods for dealing with complaints without the need for a completely new legal institution.

Key words: consumer sale, liability for incompatibility of commodity with agreement, discharge of vendor from liability for incompatibility of commodity with agreement.